

IV

Vida oficial da RAG

A ACADEMIA NA ACTUALIDADE

CRÓNICA DA ACADEMIA

NECROLÓXICAS

A ACADEMIA NA ACTUALIDADE (ANO 2005)

Directiva da Real Academia Galega

Desde o 20 de decembro de 2001, a Executiva da RAG está formada polos seguintes membros:

- Presidente: D. Xosé Ramón Barreiro Fernández.
- Secretario: D. Manuel González González.
- Vicesecretario: D. Salvador García-Bodaño Zunzunegui.
- Arquiveiro-Bibliotecario: D. Antonio Gil Merino.
- Tesoureiro: D. Andrés Fernández-Albalat Lois.

Desde o 17 de decembro de 2005, a Executiva da RAG está formada polos seguintes membros:

- Presidente: D. Xosé Ramón Barreiro Fernández.
- Secretario: D. Manuel González González.
- Vicesecretario: D. Salvador García-Bodaño Zunzunegui.
- Arquiveiro-Bibliotecario: D. Xosé Luís Axeitos Agrelo.
- Tesoureiro: D. Andrés Fernández-Albalat Lois.

Relación dos actuais académicos numerarios

1. Excmo. Sr. D. Francisco Fernández del Riego. Ingreso: 26 de novembro de 1960.
2. Excmo. Sr. D. Antonio Gil Merino. Ingreso: 13 de decembro de 1975.
3. Excmo. Sr. D. Xulio Francisco Ogando Vázquez. Ingreso: 18 de abril de 1980. Faleceu o 18 de abril de 2005.
4. Excmo. Sr. D. Miguel Anxo Araúxo Iglesias. Ingreso: 27 de maio de 1980.
5. Excmo. Sr. D. Andrés Torres Queiruga. Ingreso: 20 de xuño de 1980.
6. Excmo. Sr. D. Constantino García González. Ingreso: 12 de marzo de 1982.
7. Excmo. Sr. D. Francisco Xabier Río Barxa. Ingreso: 25 de xuño de 1983.
8. Excma. Sra. D.ª Olga Gallego Domínguez. Ingreso: 15 de novembro de 1986.
9. Excmo. Sr. D. Manuel González González. Ingreso: 7 de febreiro de 1992.
10. Excmo. Sr. D. Salvador García-Bodaño Zunzunegui. Ingreso: 25 de novembro de 1992.
11. Excmo. Sr. D. Xesús Alonso Montero. Ingreso: 30 de outubro de 1993.
12. Excmo. Sr. D. Xesús Ferro Ruibal. Ingreso: 4 de maio de 1996.
13. Excma. Sra. D.ª Luz Pozo Garza. Ingreso: 29 de novembro de 1996.
14. Excmo. Sr. D. Xosé Ramón Barreiro Fernández. Ingreso: 14 de febreiro de 1997.
15. Excmo. Sr. D. Xosé Luís Franco Grande. Ingreso: 3 de xullo de 1998.
16. Excmo. Sr. D. Antón Santamarina Fernández. Ingreso: 24 de outubro de 1998.
17. Excmo. Sr. D. Xaime Illa Couto. Ingreso: 29 de xaneiro de 1999.
18. Excmo. Sr. D. Ramón Lorenzo Vázquez. Ingreso: 7 de maio de 1999.
19. Excmo. Sr. D. Andrés Fernández-Albalat Lois. Ingreso: 28 de maio de 1999.
20. Excmo. Sr. D. Francisco Fernández Rei. Ingreso: 25 de setembro de 1999.
21. Excmo. Sr. D. Xosé Luís Méndez Ferrín. Ingreso: 30 de setembro de 2000.
22. Excma. Sra. D.ª Xohana Torres Fernández. Ingreso: 27 de outubro de 2001.
23. Excmo. Sr. D. Xosé Neira Vilas. Ingreso: 17 de novembro de 2001.
24. Excmo. Sr. D. Francisco Díaz-Fierros Viqueira. Ingreso: 28 de setembro de 2002.
25. Excmo. Sr. D. Camilo González Suárez-Llanos. Ingreso: 14 de decembro de 2002.
26. Excma. Sra. D.ª Rosario Álvarez Blanco. Ingreso: 6 de xuño de 2003.
27. Excmo. Sr. D. Víctor Fernández Freixanes. Ingreso: 27 de febreiro de 2004.
28. Excmo. Sr. D. Xosé Luís Axeitos Agrelo. Ingreso: 30 de outubro de 2004.
29. Ilmo. Sr. D. Darío Xohán Cabana Yanes. Académico electo, elixido o 30 de abril de 2005.
30. Ilmo. Sr. D. Ramón Villares Paz. Académico electo, elixido o 9 de setembro de 2005.

Relación dos actuais académicos correspondentes

1. Ilmo. Sr. D. Francisco Mayán Fernández. Ingreso: 16 de xaneiro de 1944.
2. Ilmo. Sr. D. Manuel Fraga Iribarne. Ingreso: 26 de marzo de 1950.

3. Ilmo. Sr. D. Benito Varela Jácome. Ingreso: 26 de marzo de 1950.
4. Ilma. Sra. D.ª Pura Vázquez Iglesias. Ingreso: 26 de marzo de 1950.
5. Ilmo. Sr. D. José Luis Varela Iglesias. Ingreso: 26 de marzo de 1950.
6. Ilmo. Sr. D. Carlos Pereira Amil. Ingreso: 4 de maio de 1952.
7. Ilma. Sra. D.ª Aurora Vidal Martínez. Ingreso: 4 de maio de 1952.
(Faleceu o día 10 de maio de 2005).
8. Ilmo. Sr. D. Manuel Lucas Álvarez. Ingreso: 4 de marzo de 1955.
9. Ilmo. Sr. D. Baldomero Cores Trasmonte. Ingreso: 5 de xuño de 1958.
10. Ilmo. Sr. D. Luís Santiago Sanz. Ingreso: 1 de marzo de 1960.
11. Ilmo. Sr. D. Antonio Iglesias Álvarez. Ingreso: 23 de abril de 1961.
12. Ilmo. Sr. D. José Ignacio Carro Otero. Ingreso: 22 de outubro de 1967.
13. Ilmo. Sr. D. Xosé López Calo. Ingreso: 22 de outubro de 1967.
14. Ilmo. Sr. D. Alejandro Campos Ramírez, “Alejandro Finisterre”.
Ingreso: 17 de decembro de 1967.
15. Ilmo. Sr. D. Carlos Compañé Fernández. Ingreso: 10 de marzo de 1968.
16. Ilmo. Sr. D. Basilio Losada Castro. Ingreso: 26 de xaneiro de 1969.
17. Ilmo. Sr. D. Francisco Guitián Ojea. Ingreso: 19 de abril de 1970.
18. Ilmo. Sr. D. Manuel Carlos García Martínez. Ingreso: 30 de xaneiro de 1972.
19. Ilmo. Sr. D. Xosé Manuel González Reboredo. Ingreso: 30 de xaneiro de 1972.
20. Ilmo. Sr. D. Manuel Cecilio Díaz Díaz. Ingreso: 17 de decembro de 1972.
21. Ilmo. Sr. D. Fernando Acuña Castroviejo. Ingreso: 30 de xaneiro de 1972.
22. Ilmo. Sr. D. Manuel Remuñán Ferro. Ingreso: 11 de decembro de 1983.
23. Ilmo. Sr. D. Teodoro Sandomingo García. Ingreso: 11 de decembro de 1983.
(Faleceu o 30 de outubro de 2005).
24. Ilmo. Sr. D. Ramiro Fonte Crespo. Ingreso: 17 de xuño de 1995.
25. Ilmo. Sr. D. Francisco Xavier Carro Rosende. Ingreso: 17 de novembro de 2001.
26. Ilmo. Sr. D. Fernando López-Acuña López. Ingreso: 17 de novembro de 2001.
27. Ilmo. Sr. D. David Mackenzie. Ingreso: 17 de novembro de 2001.
28. Ilmo. Sr. D. Ivo Castro. Ingreso: 9 de febreiro de 2002.
29. Ilmo. Sr. D. Santiago Daviña Sáinz. Ingreso: 9 de febreiro de 2002.
30. Ilmo. Sr. D. Dieter Kremer. Ingreso: 9 de febreiro de 2002.
31. Ilma. Sra. D.ª Teresa Barro Muñoz-Ortiz. Ingreso: 22 de xuño de 2002.
32. Ilmo. Sr. D. Xosé María Lema Suárez. Ingreso: 22 de xuño de 2002.
33. Ilmo. Sr. D. Ramón Lugrís Pérez. Ingreso: 22 de xuño de 2002.
34. Ilmo. Sr. D. Fernando Pérez-Barreiro Nolla. Ingreso: 22 de xuño de 2002.
35. Ilmo. Sr. D. Xulio Ríos. Ingreso: 22 de xuño de 2002.
36. Ilmo. Sr. D. Luís Daviña Facal. Ingreso: 28 de setembro de 2002.
37. Ilmo. Sr. D. Johannes Kabatek. Ingreso: 28 de setembro de 2002.
38. Ilmo. D. Xoán Babarro González. Ingreso: 14 de decembro de 2002.
39. Ilmo. D. Xoán Bernárdez Vilar. Ingreso: 22 de febreiro de 2003.
40. Ilmo. D. Francisco Calo Lourido. Ingreso: 22 de febreiro de 2003.
41. Ilmo. Sr. D. Benigno Fausto Galdo Fernández. Ingreso: 12 de xullo de 2003.
42. Ilmo. Sr. D. Augusto Pérez Alberti. Ingreso: 7 de febreiro de 2004.
43. Ilmo. Sr. D. Xosé Xove Ferreiro. Ingreso: 7 de febreiro de 2004.
44. Ilmo. Sr. D. Modesto Aníbal Rodríguez Neira. Ingreso: 27 de marzo de 2004.
45. Ilma. Sra. D.ª María Dolores Sánchez Palomino. Ingreso: 27 de marzo de 2004.
46. Ilmo. Sr. D. Marcos Valcárcel López. Ingreso: 19 de xuño de 2004.
47. Ilmo. Sr. D. Francisco Antonio Cidrás Escáneo. Ingreso: 27 de marzo de 2004.
48. Ilmo. Sr. D. Ernesto Xosé González Seoane. Ingreso: 27 de marzo de 2004.
49. Ilmo. Sr. D. Domingo Frades Gaspar. Ingreso: 9 de outubro de 2004.
50. Ilmo. Sr. D. Felipe Lubián Lubián. Ingreso: 9 de outubro de 2004.
51. Ilmo. Sr. D. Héctor Manuel Silveiro Fernández. Ingreso: 9 de outubro de 2004.
52. Ilmo. Sr. D. Carlos Xesús Varela Aenlle. Ingreso: 9 de outubro de 2004.
53. Ilmo. Sr. D. Manuel Caamaño Suárez. Ingreso: 18 de decembro de 2004.
54. Ilmo. Sr. D. Jorge Arbeleche. Ingreso: 20 de setembro de 2005.

Relación dos actuais académicos de honra:

1. Excmo. Sr. D. Giuseppe Tavani. Ingreso: 22 de maio de 2004.

CRÓNICA DA ACADEMIA (ANO 2005)

XUNTAS CELEBRADAS

O Pleno da Real Academia Galega reuniuse en Xunta ordinaria e extraordinaria nas seguintes datas:

- Xunta ordinaria: 5 de marzo de 2005
- Xunta ordinaria: 30 de abril de 2005
- Xunta extraordinaria: 17 de maio de 2005 (Día das Letras Galegas)
- Xunta ordinaria: 2 de xullo de 2005
- Xunta ordinaria: 9 de setembro de 2005
- Xunta extraordinaria: 17 de decembro de 2005

A Comisión Executiva da Real Academia Galega, reuniuse nas seguintes datas:

- Xunta de goberno: 27 de xaneiro de 2005
- Xunta de goberno: 17 de febreiro de 2005
- Xunta de goberno: 19 de abril de 2005
- Xunta de goberno: 31 de maio de 2005
- Xunta de goberno: 16 de xuño de 2005
- Xunta de goberno: 28 de xullo de 2005
- Xunta de goberno: 8 de setembro de 2005
- Xunta de goberno: 26 de setembro de 2005
- Xunta de goberno: 13 de outubro de 2005
- Xunta de goberno: 2 de novembro de 2005
- Xunta de goberno: 16 de novembro de 2005

INGRESO DE ACADÉMICOS

De honra

Non ingresou ningún académico de honra

Numerarios

Non ingresou ningún académico de número

Correspondentes

- Ilmo. Sr. D. Jorge Arbeleche
Ingreso: 20 de setembro de 2005

DÍA DAS LETRAS GALEGAS 2005

Foi dedicado á personalidade do poeta Lorenzo Varela. Os actos conmemorativos do Día das Letras Galegas transcorreron na vila onde residiu o homenaxeado, en Monterroso. A sesión académica extraordinaria e pública tivo lugar o 17 de maio no Auditorio Municipal de Monterroso, coas intervencións dos académicos:

- Excmo. Sr. D. Xosé Luís Axeitos Agrelo
- Excmo. Sr. D. Xosé Neira Vilas
- Excmo. Sr. D. Xesús Alonso Montero
- Pechou o acto o Excmo. Sr. Presidente da Real Academia Galega, D. Xosé Ramón Barreiro Fernández

SECCIÓNS DA REAL ACADEMIA GALEGA

I. Sección de Lingua: componse dos seguintes seminarios:

- **Seminario de Lexicografía** creado en 1983.
Director: D. Manuel González González.
Financiamento: Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia.

Traballos desenvolto:

1. Publicación do *Dicionario castelán-galego da Real Academia Galega*, editado pola Fundación Pedro Barrié de la Maza. Este dicionario foi presentado publicamente en Vigo, na sede da Fundación Barrié, o día 15 de novembro.
2. Continuáronse os traballos para a nova edición do *Dicionario da Real Academia Galega*:
 - a) Realizouse a redacción de 6700 novas entradas, correspondentes na súa maioría ás letras A, B e C, que quedaban pendentes de redacción, así como algunhas outras entradas dificultosas correspondentes a varias letras do alfabeto.
 - b) Continuouse coa reelaboración da microestrutura das entradas que necesitaban unha revisión, redistribuíndo as súas acepcións.
 - c) Incrementouse dunha maneira significativa o número de novas acepcións nos artigos que figuraban xa na edición anterior, para lograr un equilibrio desexable entre extensión do léxico e profundidade no seu tratamento.
 - d) Actualizouse, en función das novas entradas, a indicación de sinónimos, antónimos e formas relacionadas entre si dentro do corpo do dicionario.
- **Seminario de Sociolingüística** creado en 1990.
Director: D. Manuel González González.
Financiamento: Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia.
Traballos desenvolto:
 1. Proxectos de investigación
Durante o ano 2005 o Seminario dedicou a súa actividade a desenvolver os proxectos: *Avaliación das competencias bilingües ao final do ensino obrigatorio na Comunidade Autónoma de Galicia*, e *Revisión do mapa sociolingüístico de Galicia*.
 - a) *Avaliación das competencias bilingües ao final do ensino obrigatorio na Comunidade Autónoma de Galicia*

Despois de revisar a bibliografía sobre competencias bilingües e lexislación, elaborar as probas para acadar os obxectivos fixados, validar e fiabilizar os instrumentos mediante a súa aplicación a unha mostra piloto da comarca de Santiago, adaptar os instrumentos segundo os resultados obtidos na proba piloto e administración a unha mostra significativa da Comunidade Autónoma de Galicia, a finais do ano 2005 o proxecto atópase na fase de codificación, análise e redacción de resultados. Segundo o tipo de instrumento ao que fagamos referencia, está máis ou menos desenvolvido.

Na táboa seguinte detállase polo miúdo o grao de desenvolvemento de cada instrumento:

A) PROBAS DE APLICACIÓN COLECTIVA

NOME DA PROBA	ELABORACIÓN	VALIDACIÓN	ADMINISTRACIÓN	CODIFICACIÓN	ANÁLISE	REDACCIÓN
Cuestionario sociolingüístico	SI	SI	SI	SI	SI	En curso
Factor "g" Cattell	SI	SI	SI	SI	SI	En curso
Comprensión oral castelán	SI	SI	Desbotado	Desbotado	Desbotado	Desbotado
Comprensión oral galego	SI	SI	Desbotado	Desbotado	Desbotado	Desbotado
Cloze galego	SI	SI	SI	SI	En curso	En curso
Probas de comprensión lectora	SI	SI	SI	SI	En curso	En curso
Subtest de vocabulario Wais	SI	SI	SI	SI	En curso	En curso
Vocabulario	SI	SI	SI	SI	En curso	En curso
Proba de interferencias lingüísticas	SI	SI	SI	SI	En curso	En curso
Expresión escrita castelán	SI	SI	SI	SI	En curso	En curso
Expresión escrita galego	SI	SI	SI	SI	En curso	En curso

B) PROBAS DE APLICACIÓN INDIVIDUAL

NOME DA PROBA	ELABORACIÓN	VALIDACIÓN	ADMINISTRACIÓN	CODIFICACIÓN	ANÁLISE	REDACCIÓN
Proba de historias galego	SI	SI	SI	En curso	NON	NON
Proba de historias castelán	SI	SI	SI	En curso	NON	NON
Fonética galego	SI	SI	Desbotado	SI	En curso	NON
Fonética castelán	SI	SI	Desbotado	Desbotado	Desbotado	Desbotado
Entoación	SI	SI	Desbotado	Desbotado	Desbotado	Desbotado
Nivel de competencia lectora bilingüe	SI	SI	SI	SI	NON	NON

C) PROBAS COMPLEMENTARIAS

NOME DA PROBA	ELABORACIÓN	VALIDACIÓN	ADMINISTRACIÓN	CODIFICACIÓN	ANÁLISE	REDACCIÓN
Cuestionario sociolingüístico	SI	SI	SI	En curso	NON	NON
Ficha observacional	SI	SI	SI	En curso	NON	NON

b) *Revisión do mapa sociolingüístico de Galicia.*

- Revisouse e depuráronse os erros da base de datos electrónica cos datos das enquisas realizadas na Comunidade Autónoma de Galicia e nas zonas galego falantes de Asturias e Castela-León.
- Levouse a cabo a análise dos datos correspondentes ao nivel de coñecemento do galego e do español da poboación de Galicia e das Comarcas estremeiras de fala galega, así como un estudo polo miúdo sobre a lingua inicial.

2. Participación en congresos

“Evaluación de las competencias bilingües en los estudiantes gallegos al finalizar la enseñanza secundaria obligatoria”, V *Seminario Internacional sobre bilingüismo*. Barcelona, 20-23 de marzo de 2005.

3. Impartición de cursos

O seminario de sociolingüística da RAG impartiu o curso “Deseño de ferramentas de investigación aplicadas á sociolingüística” destinado a técnicos de normalización lingüística, e organizado pola Coordinadora de Traballadores

para a Normalización Lingüística, a Facultade de Filoxía da Universidade de Santiago e a Dirección Xeral de Política Lingüística da Xunta de Galicia. O curso tivo lugar en Santiago de Compostela, entre os días 8 e 15 de xullo de 2005.

- **Servizo de Terminoloxía Científico-Técnica en lingua galega (TERMIGAL)**, creado en 1996.

Director: D. Manuel González González.

Financiamento: Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia.

Traballos desenvolto:

Termigal é o organismo encargado de dar resposta ás necesidades terminolóxicas da sociedade galega no mundo das chamadas linguas de especialidade, e particularmente no ámbito da ciencia e da técnica, así como de coordinar e dar apoio ás actividades terminolóxicas levadas a cabo a través doutras iniciativas. Pero o labor de Termigal esténdese na práctica moito máis aló desta finalidade específica, por iso dividiremos este breve resumo de actividades nos seguintes catro apartados, que recollen o núcleo fundamental da súa actividade real: realización de traducións; revisión de traballos lexicográficos, de investigación e outro tipo de textos; resolución de consultas lingüísticas a través do servizo de consultas; e, finalmente, elaboración dos vocabularios específicos que teñen como embrión as bases de datos dos distintos tecnolectos que se indicaran máis adiante.

1. Publicouse o *Diccionario da televisión*, elaborado por Edith Pazó, editado conxuntamente polo Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades e a CRTVG.
2. Elaboración de léxicos específicos.

Entre as actividades fundamentais do Servizo de Terminoloxía Galega está a elaboración da chamada terminoloxía sistemática, destinada a ofrecer dicionarios e léxicos sobre distintos ámbitos de especialidade, que permitan a utilización do galego dunha maneira fluída nos distintos campos da ciencia e da técnica. Neste ano traballouse nas bases de datos terminolóxicas plurilingües dos seguintes sectores:

- A **industria téxtil**, coas seguintes linguas de traballo: galego, castelán, catalán, francés, inglés e alemán
- **Deporte**, coas seguintes linguas de traballo: galego, castelán, catalán, francés, inglés, portugués e italiano. Unha versión sintética deste vocabulario foille facilitada ao Concello de Santiago para a súa publicación dentro do seu Plan de Normalización Lingüística.
- **Mundo empresarial**, coas seguintes linguas de traballo: galego, inglés, castelán, francés e portugués.
- **Administración pública e economía**, coas seguintes linguas de traballo: galego, castelán, portugués, francés, italiano, catalán, inglés e alemán.
- **Hostalaría, gastronomía e alimentación**, coas seguintes linguas de traballo: galego, castelán, inglés, francés, portugués, italiano e catalán.

- **Oficios e profesións**, coas seguintes linguas de traballo: galego e castelán.
 - **Música e instrumentos musicais**, coas seguintes linguas de traballo: galego, inglés, castelán, francés, portugués, italiano, alemán, catalán.
 - **Automoción**, coas seguintes linguas de traballo: galego, español, inglés, francés, portugués, italiano e catalán.
 - **Márketing**, coas seguintes linguas de traballo: galego, inglés, español, francés, portugués.
3. Resolución de consultas terminolóxicas e lingüísticas.
- Consonte os obxectivos iniciais de TERMIGAL de facilitar e coordinar a normalización terminolóxica de neoloxismos, e de revisar os termos galegos aínda sen codificar emanados moitos deles dos distintos organismos da Administración da Xunta de Galicia, este servizo ofrece axuda na resolución de consultas terminolóxicas que chegan a través do teléfono ou do correo electrónico diariamente.
- Cada día increméntase o número de consultas terminolóxicas directas, procedentes de profesores, de investigadores, de traballadores dos distintos sectores das administracións (estatal, autonómica e local), de empresas, de asociacións, de tradutores etc. Os ámbitos das linguas de especialidade sobre os que realizaron un maior número de consultas durante o ano 2005 foron, por esta orde, os seguintes: “urbanismo e a construción”, “economía”, “industria metalúrxica”, “hostalaría e alimentación”, “artes gráficas”, “pesca”, “informática e telecomunicación”, e “ciencias da natureza”.
4. Revisións terminolóxicas e revisións lingüísticas.
- Revisión lingüística e actualización ortográfica do conxunto dos libros que compoñen o *Antigo Testamento* e o *Novo Testamento*.
5. Traducións de textos desde diversas linguas ao galego.
- Traducións desde o inglés e o francés ao galego de diversos textos de institucións públicas.
 - Tradución dun inventario de nomes de linguas, así como de xentilicios de todo o mundo en lingua galega.
 - Tradución de documentos e textos para TURGALICIA.
 - Traducións de diversos documentos notariais para atender as demandas do Colexio de Notarios de Galicia.
 - Tradución de diversa documentación solicitada pola compañía IBERIA.
 - Traducións de documentación e textos solicitadas por empresas membros da Fundación Galicia-Empresa.
- **Seminario de Gramática**, creado no ano 2000.
Directora: D.ª Rosario Álvarez Blanco.
Financiamento: Consellería de Educación e Ordenación Universitaria e Real Academia Galega.
Traballos desenvolto:
1. Continúan os traballos de redacción da *Gramática Galega* encargada ao equipo integrado por Rosario Álvarez Blanco (IP) e os académicos corresponden-

tes don Francisco A. Cidrás Escáneo, don Ernesto X. González Seoane, don Xosé Luís Regueira Fernández e don Xosé Xove Ferreiro.

Non se programa como unha gramática prescritiva senón como unha gramática descritiva do galego estándar, que debe informar sobre a corrección lingüística e orientar o uso oral e escrito do galego máis axeitado a cada situación lingüística. Diríxese a un público amplo con certo nivel cultural, como corresponde aos usuarios de gramáticas en todas as sociedades, ao que debe informar sobre novas formas de expresión e sobre a corrección lingüística, ao tempo que explica como é e como se comporta a lingua. O proxecto foi presentado publicamente no marco do simposio *Variación e prescrición* (Simposios ILG 2003), onde foron expostos tamén os criterios do equipo na difícil tensión entre descrición e prescrición (vid. R. Álvarez / H. Monteagudo [2004]: *Norma lingüística e variación. Unha perspectiva desde o galego*. Santiago de Compostela: CCG/ILG).

Os cinco membros do equipo teñen encomendadas as súas partes desde o inicio. Tamén están fixados os criterios xerais. Os autores adiantan na redacción dos capítulos correspondentes, que se someten á consideración crítica e á aceptación dos outros membros, sen prexuízo de posteriores revisións. Non é doado cuantificar o volume da obra feita, pois os capítulos atópanse en diferentes fases dun proceso de elaboración complexo. Neste momento, a redacción desta gramática está no centro da atención gramatical dos membros do equipo.

2. Base de datos de construcións verbais do galego moderno

Avánzase na confección da *Base de datos de construcións verbais do galego moderno*, en colaboración co ILG. Forman o equipo os membros citados no proxecto anterior (todos investigadores do ILG e do seminario de gramática da RAG), xunto con Xulio C. Sousa Fernández (investigador do ILG) e María Pereira Maceda, que gozou da bolsa do Seminario de Gramática da RAG desde o inicio do curso 2005-06.

O obxectivo primario é a descrición semántica e sintáctica completa dos verbos máis frecuentes, establecidos nun primeiro momento a partir dunha selección de textos da lingua escrita incluídos no *Tesouro informatizado da lingua galega* (ILG). A finalidade básica final é a elaboración dun *Diccionario de construcións verbais*, que debe conter como mínimo as seguintes informacións: acepcións; esquemas sintácticos, cos elementos requiridos, correspondentes a cada acepción; os exemplos de cada esquema, incluíndo as diversas posibilidades formais. O traballo de descrición faise nunha base de datos con campos para incluír todas as informacións importantes da oración nucleada polo verbo que se estuda: indicación do tipo de oración; acepción semántica que presenta no rexistro; construción que presenta, coa súa orde e todos os constituíntes funcionais inmediatos; esquema sintáctico a que corresponde a construción; campos para incluír as informacións relativas a cada un dos constituíntes funcionais da construción (suxeito: existencia, tipos, unidade que o realiza; etc.). Á parte do obxectivo final mencionado (e á parte tamén do aproveitamento que se poida tirar do traballo para a realización dos dicionarios galegos), a base de datos proporciona informacións moi completas sobre

a unidade oración e os seus constituíntes. As informacións e a súa importancia son doadamente deducibles á vista dos campos traballados: estudo das clases de oracións, estudo da orde de palabras, dos tipos xerais de esquemas verbais e das súas relacións, do comportamento de diferentes clases semánticas de verbos, dos diferentes constituíntes funcionais (suxeito, CD, perífrases verbais, Pvo...) etc.

Tras unha primeira fase en que cada un dos membros do equipo se encargou de examinar e supervisar un verbo (*afogar, esquecer, acordar, manter, deixar, volver*) para poñer a proba o funcionamento da base e os criterios establecidos, o proxecto continuou baixo a supervisión de X. Xove. Para facer o traballo da maneira máis operativa e sistemática posibles, seguiu-se a agrupación semántica dos verbos, e non unha orde estrita de frecuencias ou alfabética (verbos de movemento etc.). Ao remate do ano 2005 ían descritos 41 verbos, cun total de 24.981 rexistros, é dicir, un terzo do total inicial.

Durante os tres primeiros meses deste ano a bolsa estivo sen cubrir. A primeira bolseira do seminario, Soraya Domínguez Portela, presentou un TIT sobre a complementación preposicional dos verbos de movemento, baseándose no corpus e metodoloxía do proxecto, e agora está realizando a súa tese de doutoramento sobre as construcións dos verbos de movemento, co mesmo método e un corpus moito máis amplo, baixo a dirección de Rosario Álvarez.

- **Seminario de Onomástica**, creado en 2001.

Director: D. Antón Santamarina Fernández.

Financiamento: Real Academia Galega.

Traballos desenvolto:

Esta Comisión elaborou numerosos informes solicitados por institucións xurídicas e particulares, referidos, os máis deles, a establecer a forma galega correcta dun nome ou dun apelido, entre os que figuran: Antucho, Bieito, Caxide, Eloi, Helena, Meixide, Xocas, Xandra. Outro informe realizado foi o do topónimo Lán cara.

II. Sección de Historia, creada en 1998.

Director: D. Xosé Ramón Barreiro Fernández.

Financiamento: Parlamento de Galicia e Real Academia Galega.

Traballos desenvolto:

1. Esgotada a primeira edición da obra *Parlamentarios de Galicia. Biografías de Deputados e Senadores (1810-2003)*, a Real Academia Galega e o Parlamento de Galicia encargaron unha segunda edición. O coordinador xeral do proxecto, o profesor Barreiro Fernández, e os doutores Beatriz López Morán e Xosé Luís Mínguez Goyanes, responsables respectivamente dos tomos I e II, dan conta de importantes modificacións introducidas nesta segunda edición tanto na parte textual como nas ilustracións que, lembremos, ofrecen en moitos casos unha imaxe novidosa de gran número de políticos sen rostro.
2. Entre os proxectos desta sección ocupa un capítulo importante a catalogación, transcripción e anotación do monumental epistolario de D. Manuel Murguía. Publicouse neste 2005 o segundo volume do que son tamén responsables o

profesor D. Xosé R. Barreiro Fernández e de D. Xosé L. Axeitos. O libro apareceu na colección *Galicia Viva* da Fundación Pedro Barrié de la Maza, entidade que está a prestar apoio exemplar á institución que promove a edición. Está previsto que todo o prezado material epistolar arredor da figura do primeiro presidente da Real Academia estea a disposición dos investigadores no ano 2006 coincidindo coa efeméride do Centenario da institución.

III. Sección de Literatura, creada en 1998.

Director: D. Xesús Alonso Montero.

Financiamento: Real Academia Galega.

Traballos desenvolto:

Cómpre salientar nesta sección a aparición inmediata do primeiro froito dun proxecto de grande interese denominado *Letras da Academia*. Trátase de aproveitar a abundosa e fértil documentación inédita que como doazón, principalmente, ten chegado á Academia.

Cunha edición da obra poética de D. Antonio de la Iglesia a cargo da profesora Saurin de la Iglesia comeza o desenvolvemento deste ambicioso proxecto literario. Outro capítulo importante desta sección, promover a edición crítica e rigorosa de determinados textos canónicos da nosa literatura, acaba de dar como froito a publicación da obra de Pondal *Os Eoas*. A crítica textual a cargo do profesor D. Manuel Ferreiro está precedida polos estudos dos tamén profesores D. Manuel Forcadela e D. Xosé R. Pena.

Biblioteca e Hemeroteca

Creadas en 1905.

Director: D. Antonio Gil Merino (desde o 17 de decembro de 2005 ocupou o cargo D. Xosé Luís Axeitos Agrelo).

Financiamento: Consellería de Cultura, Comunicación Social e Turismo.

Traballos desenvolto:

É xa de coñecemento xeral entre os usuarios e investigadores da Biblioteca e Arquivo da Real Academia Galega que os fondos históricos que custodia a institución son, en gran parte, o resultado de diversas doazóns que se sucederon ao longo de cen anos. É esta unha característica moi especial da nosa biblioteca, se a esta información engadimos que é a unha das poucas bibliotecas do país que conserva os nomes dos anteriores posuidores e que constitúe un aspecto cultural de grande importancia de cara ao investigador. Precisamente estanse actualmente a completar datos de procedencias usando como referencia o *Boletín da Real Academia Galega* que consignou ao longo da súa traxectoria este tipo de datos.

O rexistro informatizado dos fondos bibliográficos que se van recibindo ocupou unha boa parte dos traballos efectuados polo persoal da Biblioteca. A maior parte dos mesmos corresponden ás bibliotecas de D. Francisco Fernández del Riego, sempre xeneroso coa institución, D. Antonio Meixide Pardo e D. Francisco de Asís Zelada.

Paralelamente estase a completar a informatización dos fondos xa catalogados:

- a) Biblioteca Murguía: incorporación ao catálogo informatizado de trescentos volumes, dun total aproximado de dous mil catrocentos.

- b) Biblioteca Emilia Pardo Bazán: incorporación de cento noventa e seis folletos que se incorporaron despois da catalogación efectuada no ano 2005.
- c) Nesta mesma biblioteca, incorporáronse 450 volumes procedentes de fondos deteriorados e que foi posible restaurar.

Na Hemeroteca incrementouse de maneira importante o servizo aos usuarios xa que ás numerosas consultas presenciais temos que engadir as efectuadas telefonicamente e por correo electrónico debido en parte ao bo funcionamento da páxina web da Real Academia Galega, perfectamente actualizada.

Na hemeroteca, completada xa a catalogación das publicacións periódicas galegas e todas as cabeceiras “abertas”, estase a proceder á catalogación das publicacións periódicas cerradas non galegas localizadas nunha das salas do soto.

Incrementouse tamén de maneira notable o número de intercambios de publicacións periódicas con institucións de distintas cidades e países.

A normativa vixente a respecto do pedimento de reprodución de fondos está tamén xestionada informaticamente.

A xestión e cesión de fondos hemerográficos para a exposición conmemorativa do centenario da Real Academia Galega, que acaba de clausurarse, foron efectuados con eficacia polos servizos da hemeroteca.

ARQUIVO

Creado en 1905.

Director: D. Antonio Gil Merino (desde o 17 de decembro de 2005 ocupou o cargo D. Xosé Luís Axeitos Agrelo).

Financiamento: Consellería de Cultura, Comunicación Social e Turismo.

Traballos desenvolto:

O notable incremento dos usuarios do arquivo Real Academia Galega está en relación directa coa boa marcha da informatización dos seus fondos, iniciada hai poucos anos. Foron un total de 125 investigadores os que se achegaron á rúa Tabernas para realizar diversas consultas, número que se duplica se engadimos as numerosas consultas telefónicas e por correo electrónico.

Os fondos documentais tiveron novas entradas, unhas procedentes de compra e outras de doazón. Entre as primeiras podemos salientar: *Libro de contas da Capela Branca*, *Cofradía de Todos os Santos (A Coruña)*, *Documentación de Meixide Pardo, da familia González de la Ribera Hidalgo*, *Obra ms. de R. Caula*, *Diversa documentación empresarial, ademais de catro carpetas que conteñen diversos documentos históricos pendentes de catalogación.*

Entre as doazóns figura diversa documentación empresarial (Fábrica de xeo da Palloza, doada por D. S. González López), orixinais impresos da homenaxe a Curros Enríquez (D. F. Maciñeira Teijeiro), cartas referidas á Real Academia Galega (D. Ricardo Martínez), reportaxe fotográfica da entrada do escritor e académico xa falecido Manuel María (dona M. Roca Cendón), dous vídeos doados por Televisión de Galicia relativos ao Día das Letras Galegas e diversos recortes de prensa de tema histórico doados polo Sr. Rodríguez Maneiro e unha fotocopia da académica Luz Pozo Garza.

Temos que salientar tamén a cesión en depósito dos interesantes manuscritos autógrafos do escritor Luís Manteiga, efectuada pola familia Cameo-Lorenzo.

CONVENIOS, ACORDOS E CONTRATOS

Durante o ano 2005 a Real Academia Galega asinou unha serie de convenios de colaboración con distintas entidades, co fin de desenvolver proxectos concretos:

- Convenio de cooperación entre a Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia e a Real Academia Galega para o mantemento do Servizo de Terminoloxía Científico-Técnica en lingua galega.
- Convenio de cooperación entre a Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia e a Real Academia Galega para a organización da décimo sexta edición dos Cursos de verán de lingua galega para estranxeiros.
- Convenio de colaboración entre a Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia e a Real Academia Galega para traballos de lexicografía e da gramática galega.
- Convenio de cooperación entre a Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia e a Real Academia Galega para darlle continuidade ao equipo de traballo sociolingüístico.
- Convenio entre a Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia para a informatización da biblioteca e o arquivo.
- Convenio de colaboración entre a Xunta de Galicia e a Real Academia Galega para a produción de servizos e contidos web de interese galego.
- Financiamento da edición do *Boletín da Real Academia Galega*, pola Fundación Rodríguez Iglesias e Hércules de Ediciones.
- Convenio de colaboración entre a Excma. Deputación Provincial da Coruña e Real Academia Galega para o financiamento das actividades do ano dous mil cinco.
- Acordo de colaboración entre Fundación Caixa Galicia–Claudio San Martín e a Real Academia Galega para contribuír ao financiamento da Casa-Museo Emilia Pardo Bazán.
- Acordo marco de colaboración entre a Asociación de Escritores en Lingua Galega e a Real Academia Galega.
- Contrato entre a Fundación Pedro Barrié de la Maza e a Real Academia Galega para a edición do *Diccionario Castelán-Galego da Real Academia Galega*.
- Acordo de intencións de cooperación entre a Televisión de Galicia e a Real Academia Galega.
- Convenio de colaboración entre o Instituto Cervantes e a Real Academia Galega
- Prórroga do convenio entre a Universidade da Coruña e a Real Academia Galega para a realización da Hemeroteca Virtual da RAG.

CONTRIBUCIÓN ECONÓMICAS

Ademais dos convenios asinados con institucións, tanto públicas como privadas, a RAG recibiu axudas de tipo económico para contribuír ao desenvolvemento da súa actividade diaria dos seguintes organismos:

- Ministerio de Educación y Ciencia. Secretaría de Estado de Universidades e Investigación (subvención destinada a financiar as actividades e funcionamento da Real Academia Galega).

- Ministerio de Cultura. Dirección General del Libro, Archivos y Bibliotecas. Subdirección General de los Archivos Estatales (subvención para microfilmación, dixitalización e conservación de fondos arquivísticos)

REPRESENTACIÓN DA RAG

- Consello da Cultura Galega.
- Consello de Comunidades Galegas.
- Fundación Cidade da Cultura.
- Instituto da Lingua Galega.
- Padroado da Biblioteca do Real Consulado.
- Padroado da Biblioteca Nacional.
- Padroado da Fundación Caixa Galicia.
- Padroado da Fundación Carlos Casares.
- Padroado da Fundación Castelao.
- Padroado da Fundación Curros Enríquez.
- Padroado da Fundación Germán Sánchez Ruipérez.
- Padroado da Fundación Luís Seoane.
- Padroado da Fundación Manuel Curros Enríquez.
- Padroado da Fundación Rosalía de Castro.
- Padroado do Museo do Pobo Galego.
- Padroado da Fundación Camilo José Cela.
- Padroado da Fundación Otero Pedrayo.
- Padroado da Fundación Manuel Puente “Cultura Gallega” de Buenos Aires.

PREMIOS NOS QUE A RAG TEN REPRESENTACIÓN COMO XURADO

- Premio Antón Losada Diéguez.
- Premio das Letras e das Artes de Galicia.
- Premio de Xornalismo de Opinión Roberto Blanco Torres.
- Premio Trasalba da Fundación Otero Pedrayo.
- Premio Antonio López Ferreiro de Investigación Humanística e Premio para Investigadores Mozos (área de humanidades) correspondentes aos Premios Galicia de Investigación.
- Premios Nacionais de Literatura do Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

INSTITUCIÓN COLABORADORAS

- Arquivo do Reino de Galicia.
- Asociación de Escritores en Lingua Galega.
- Caixa Galicia.
- Caixanova.
- Centro Galego de Artes da Imaxe (CGAI).
- Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.
- Concello da Coruña.
- Consello da Cultura Galega.
- Fundación Caixa Galicia.
- Fundación Luís Seoane.

- Fundación Pedro Barrié de la Maza, Conde de Fenosa.
- Fundación Rodríguez Iglesias.
- Fundación Santiago Rey Fernández-Latorre.
- Grupo Radio Televisión de Galicia
- Hércules de Ediciones.
- Instituto da Lingua Galega (ILG).
- Museo de Pontevedra.
- Universidade da Coruña.
- Universidade de Santiago de Compostela.

DOAZÓNS, DEPÓSITOS E ADQUISICIÓNS

O 21 de febreiro de 2005, Federico Maciñeira Teijeiro doou á hemeroteca da Real Academia Galega diversas revistas que foron propiedade do ilustre académico e historiador Federico Maciñeira.

O 2 de marzo de 2005, a Fundación Galiza Sempre doou a fotografía enmarcada de Carlos Pardellas / *La Opinión* da Coruña: *Praia de Barrañán*, Arteixo (A Coruña) 14/11/02, xunto cun texto de Manolo Rivas.

O 23 de maio de 2005, Charles Rodríguez, por mediación do académico correspondente Fernando López-Acuña López, doou á biblioteca da Real Academia Galega o traballo da súa autoría “Antoloxía Musical de Canciones y Danzas Folclóricas de Galicia”.

O 20 de xuño de 2005, Adelaida Lorenzo Sueiro e Emilio Cameo Chenlo depositaron no arquivo da Real Academia Galega manuscritos literarios de Luís Manteiga.

O 27 de xuño de 2005, Álvaro Cebreiro e Herdeiros, e no seu nome Afonso Pose Romero, fixeron doazón á biblioteca Real Academia Galega dos libros *Obras completas* de Ramón de Campoamor. Barcelona: Montaner y Simon, 1888 e *África pintoresca: región de los grandes lagos: El Congo*, de Víctor Giraud. Barcelona: Montaner y Simon, 1888.

O 22 de setembro e o 10 de outubro de 2005, Luís Alonso Girgado fixo doazón á Real Academia Galega de diversos libros, folletos, revistas e documentación.

O 26 de decembro de 2005, o que foi Presidente da Real Academia Galega, Francisco Fernández del Riego, fixo doazón á RAG de boa parte da súa biblioteca particular.

O 11 de maio de 2005, Francisco de Asís Zelada fixo doazón á Real Academia Galega da súa biblioteca particular.

PUBLICACIÓNS

- *Cartas a Murguía*. Vol. II. Ed. X. R. Barreiro Fernández e X. L. Axeitos. A Coruña: Fundación Pedro Barrié de la Maza: RAG, 2005.
- *Dicionario castelán-galego da Real Academia Galega*. A Coruña: Fundación Pedro Barrié de la Maza: RAG, 2004.
- IGLESIA, A. de la. *Poesías*. Ed. M. R. Saurin de la Iglesia. A Coruña: RAG, 2005. (Letras da Academia; 2).
- PAZÓ FERNÁNDEZ, E. *Dicionario galego de televisión*. A Coruña: TERMIGAL; Santiago de Compostela: CRTVG, 2005.
- PENA, X. R. e FORCADELA, M. *Estudos sobre “Os Eoas” de Eduardo Pondal*. A Coruña: RAG; Santiago de Compostela: Sotelo Blanco, 2005. (Letras da Academia; 1-II).
- PONDAL, E. *Poesía galega completa*. Ed. M. Ferreiro. A Coruña: RAG; Santiago de Compostela: Sotelo Blanco, 2005. (Letras da Academia; 1-I).

XULIO FRANCISCO OGANDO VÁZQUEZ

Marcos Valcárcel

Xulio Francisco Ogando Vázquez naceu en Ourense o 13 de decembro de 1913. Licenciado en Filosofía e Letras –sección de Historia- pola Universidade de Santiago, con premio extraordinario, posteriormente licenciouse en Dereito (1950), e exerceu a docencia desde 1941 como cate-drático de Lingua e Literatura Españolas en varios institutos, desempeñando tamén a dirección do Instituto Otero Pedrayo ata a súa xubilación no ano 1983. Despediuse do Instituto o 9 de decem-bro de 1983 cunha lección maxistral que lembrou as figuras de Saco y Arce, Marcelo Macías e Julián Besteiro e no que se definiu, nunha súa fórmula habitual, como “un home liberal pero á vez fundamentalmente católico”; esta despedida foi tamén unha homenaxe da vida cultural e docente de Galicia na que estiveron presentes o conselleiro de Educación e Cultura naquel momento, Victor M. Vázquez Portomeñe, e as principais autoridades da provincia ourensá.

Militou nas Mocidades Galeguistas antes da guerra civil e ingresou na Real Academia Galega en abril de 1980 co discurso *Tres fitos na historiografía da lingua galega: 1768, 1868, 1968*. Foi tamén presidente da Caixa de Aforros de Ourense (1981), membro das Fundacións Otero Pedrayo e Alexandre Bóveda, correspondente da Real Academia da Historia, Academia Galega de Jurisprudencia y Legislación e Instituto de Coimbra. A súa longa obra de investigación histórica abrangue diversos campos, como o mundo do libro e a bibliofilia; o estudo de xuristas, mestres e ilustrados desde o século XIV ó XVIII, e os seus estudos sobre escritores galegos. No primeiro apartado, cabe subliñar traballos como *Tres notas sobre la “Historia Compostelana”* (1943), *Catálogo de la Primera Exposición del Libro Lucense* (1945), *La Biblioteca ideal de un cura mindoniense del siglo XVI* (1947) e *Supersticiones mindonienses en las sinodales del obispo Fr. Antonio de Guevara* (1979).

O segundo bloque de estudos contempla títulos como *Los grandes juristas gallegos* (1954), *Cuatro juristas ourensanos* (1960) ou os seus estudos sobre *Fray Álvaro Pelagio (O.F.M.), escritor gallego del siglo XIV* (1941); *Un jurista astorgano del siglo XVII. El Lic. Don Pedro García de Ovalle, colaborador del Conde de Lemos en el Perú* (1953); *Gaspar Rodríguez, jurista gallego del siglo XVI* (1970); *Un gallego, maestro insigne en Coímbra: Francisco de Caldas Pereira Castro* (1971); *Francisco Salgado de Somoza* (1974); etc.

No capítulo histórico e literario, subliñemos algúns estudos como *Dolor y u olvido de López Ferreiro* (1939); *La fundación del convento de la Anunciada de Villafranca del Bierzo* (1942); *Dos cartas inéditas del P. Flórez* (1944); *El Duque de Alba y Astorga* (1953); *La custodia de Arfe de la Catedral de Santiago* (1973); As “*Lerías no adro*” de Castelao (1975), o seu prólogo á reedición de *La Centuria* (Sotelo Blanco, 1981) ou achegamentos a autores como Antonio López Ferreiro, Juan Manuel Paz Nóvoa, Marcelo Macías, Ramón Otero Pedrayo e Manuel Martínez Risco, entre outros.

Do seu prólogo a “La Centuria” son estas liñas, que recordan ós personaxes do galeguismo que el tratou na súa mocidade e en épocas posteriores: “Cando os números pequenos e lixeiros de LA

CENTURIA chegaban ás mans amigas ou simplemente circulaban polas poucas librerías ourensáns, a cidade está vivindo tamén unha raiolante presenza de belidas mansións de estilo modernista, polas cales o escritor Luis V. Trabazo sentía, como todos nós, unha particular simpatía. Noutro orde de cousas, o alento patriótico galego alentaba no crisol e no ideal das “Irmandades da Fala”, que estaban izando por toda a Terra galego, tendo ó fronte esgrevios loitadores. Galicia, como decía Otero Pedrayo, estaba na calmosa pero confiada espera de Vicente Risco, que ben logo entrou nos seus cenáculos e acadou a máxima categoría na rectoría daquil xeneroso movemento cultural que había de ter unha repercusión grande na recuperación da conciencia colectiva de Galicia como pobo. Seu Guieiro maior foino Vicente Risco. Ao tempo que Risco publica a súa “Teoría do Nazionalismo galego” e no mesmo obradoiro tipográfico, no mes de outono sairá o primeiro número da revista NÓS, e Risco, con Castelao, Otero Pedrayo, Lousada Diéguez, Cuevillas, Noguerol, con moitos outros que virán despois, farán posible iste milagro. De certo, sin LA CENTURIA, non teríamos NÓS.”

Colaborou ademais en varios diarios galegos (*El Pueblo Gallego; La Región; Faro de Vigo; El Progreso; La Voz de Galicia*) e en revistas como *Logos* e *Spes*, de Pontevedra, e no *Boletín da Real Academia Galega*.

Falecido o 1 de abril do 2005 en Ourense, don Xulio Francisco Ogando Vázquez foi despedido cunha Homilía Fúnebre pronunciada polo Padre Isorna na igrexa da Trindade desa cidade, en misa presidida polo señor bispo de Ourense e á que asistiu unha delegación da Real Academia Galega. Tralo seu falecemento púxose en marcha a “Fundación Casdemiro. Xulio F. Ogando Vázquez”, encargada de perpetuar a súa memoria e poñer a disposición dos investigadores o seu valioso arquivo e biblioteca.